

Türkiye Mikobiyotası için Yeni Bir Kayıt (*Trichophaea pseudogregaria* (Rick) Boud.)

Ali Keleş^{1*}, Ezelhan Şelem¹

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, MFBE Bölümü, Van.

* alikeles61@yahoo.com

Özet: *Trichophaea* cinsi küçük, etli, yassı apotesyumlu, beyaz himenyum ve kahverengi tüyler ile karakterize edilen oldukça nadir bulunmaktadır. *Pyronemataceae* familyası içerisinde yer alan *Trichophaea* cinsi ülkemizde sadece 2 türle temsil edilmektedir. Bu çalışmada *Trichophaea pseudogregaria* (Rick) Boud. türü ülkemizde ilk kez Van'ın Gürpınar ilçesinde rapor edilmiştir. Türün makroskopik ve mikroskopik özellikleri belirlenerek kısaca tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Mikobiyota, *Trichophaea*, Yeni kayıt, Van

A New Record for Turkish Mycobiota (*Trichophaea pseudogregaria* (Rick) Boud.)

Abstract: The genus *Trichophaea*, which is characterized by small, fleshy, flat apothecia, white hymenium and brown hairs, very rare. The *Trichophaea* genus located within the *Pyronemataceae* Corda family and is represented by only 2 species in our country. In this study, *Trichophaea pseudogregaria* (Rick) Boud. was reported for the first time in our country of Gürpınar district of Van. Macroscopic and microscopic features of the species were identified and discussed briefly.

Key words: Mycobiota, *Trichophaea*, New record, Van

Giriş

Coğrafi konumu sebebiyle Türkiye biyolojik çeşitlilik bakımından çok önemli bir zenginliğe sahiptir. Öyle ki Türkiye biyolojik zenginlik açısından dünyada kıta özelliği gösteren pek az ülkeden biridir. Anadolu'da bulunan bitki türü sayısı tüm Avrupa kıtasındaki bitki türü sayısı ile hemen hemen aynıdır. Hayvan türü bakımından ise Türkiye daha zengindir (Akçay ve Uzun, 2016). Bitki ve hayvan çeşitliliği açısından zengin olan ülkemiz makrofunguslar açısından da azımsanmayacak bir çeşitliliğe sahiptir. Henüz tam olarak makrofungusların tür sayısı tahmin edildiği kadar belirlenmiş olmasa da ülkemizde son yıllarda bu konuyla alakalı ciddi çalışmalar yapılmaktadır.

Türkiye makrofungusları Sesli ve Denchev, (2014) ve Solak ve ark., (2015) tarafından liste halinde verilmiştir. Bu çalışmalardan sonra yapılan bazı çalışmalar şöyledir; Acar ve

ark., 2015; Demirel ve ark., 2016; Acar ve Uzun 2016; Akçay ve Uzun 2016; Kaya ve ark., 2016; Sesli ve ark., 2016; Akata ve Uzun 2017; Sesli ve Vizzini 2017; Demirel ve ark., 2017, Uzun ve ark., 2017. Bu çalışma ile ülkemizin makromantar çeşitliliğine katkı yapılması amaçlanmıştır.

Materyal ve Yöntem

Mantar örnekleri 2015 yılında Gürpınar (Van) ilçe sınırları içerisinde toplanmıştır. Örneğin morfolojik ve ekolojik özellikleri kaydedilmiş ve doğal ortamlarında fotoğrafları çekilmiştir. Işık mikroskobu altında mikroskopik özellikleri çekilerek resmedilmiştir.

Elde edilen veriler ilgili literatürler (Breitenbach and Kränzlin, 1984; Bronckers, 2003) ile karşılaştırılarak teşhis yapılmıştır. Örnekler Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü Fungaryumu'nda muhafaza edilmektedir.

Bulgular

Trichophaea pseudogregaria'nın makroskopik ve mikroskopik özellikleri ile askokarp ve askosporlarına ilişkin görüntüleri verilmiştir.

Ascomycota

Pezizomycotina

Pezizomycetes

Pezizomycetidae

Pezizales

Pyronemataceae Corda

Trichophaea Boud.

Trichophaea pseudogregaria (Rick)

Boud.

Sinonim: *Lachnea pseudogregaria*

(Rick) Rehm

Askokarp; 2-4 mm çapında, açık, disk şeklinde grimsi-beyaz ve bölmeler

kahverengi-gri renklerde, yüzeysel tüyler açık kahverengi, soluk veya hem soluk hem de açık kahve renktedir. **Askuslar;** 170-230 × 12-13 µm boyutlarında 8 sporlu, kapaklı ve silindirik. **Askosporlar;** 17-20 × 9-10 µm boyutlarında, elipsoit, hiyalin, içerdiği yoğun yağ damlacıkları çeşitli boyutlarda olmak ile beraber genellikle 0.5-2 × 0.5-1 µm boyutlarındadır. **Parafizler;** ince, 4 µm kalınlığa kadar ulaşabilir ve uçlarda hafif şişkindir. **Tüyer;** 82-300 × 9-11 µm, bölmeli, duvar kalınlığı 1.8-2.2 µm'dir (Şekil 1).

Van, Gürpınar, Güzelsu girişi, dere kenarı, toprak üzeri, K 38° 19' 303", D 43° 47' 973", 1977 m, 05.06.2015, VANF Şelem. 147.

Şekil 1. *Trichophaea pseudogregaria* a. Askokarplar b. Askosporlar c. Askus (IKI) d. Tüyer

Tartışma ve Sonuç

Trichophaea pseudogregaria, *T. gregaria* (Rehm) Boud., *Trichophaeopsis paludosa* (Boud.) Häffner & L.G. Krieglst. ve *Humaria hemisphaerica* (F.H. Wigg.) Fuckel türlerine benzerlik göstermektedir. *T.*

gregaria'nın sporları düzensiz şekillere sahip hafif siğilli, 20 µm ve parafizleri bölmelidir (Anonim, 2017). *Trichophaeopsis paludosa* sporları bir veya iki damlalı olup ölçüleri 23-25 × 17-19 µm'dir (Häffner, 1987). *Humaria hemisphaerica*'nın askokarpı 3

cm'ye kadar genişler ve dolayısıyla *T. pseudogregaria*'dan kolay bir şekilde ayırt edilmektedir (Kuo, 2012).

Gürpınar (Van) ilçe sınırları içerisinde yapılan çalışma neticesinde *Trichophaea pseudogregaria* türü Türkiye'de ilk kez tespit edilerek ülkemiz mikobiyotasına yeni kayıt olarak ilave edilmiştir. Türkiye'de

Trichophaea cinsine ait daha önce Doğan ve Aktaş (2010) tarafından *T. hemisphaerioides* (Mouton) Graddon türü Güngör ve ark., (2015) tarafından *T. woolhopeia* (Cooke & W. Phillips) Boud. türü tespit edilmiştir. Bu çalışma ile 2 olan tür sayısı 3'e yükselmiş ve böylece Türkiye mikobiyotasına katkı sağlanmıştır.

Kaynaklar

- Acar, İ., Uzun, Y., Demirel, K., Keleş, A., 2015. Macrofungual diversity of Hani (Diyarbakır/Turkey) district. *Biological Diversity and Conservation*, 8/1: 28-34.
- Acar, İ., Uzun, Y., 2016. *Peziza granularis* Donadini Türkiye Mikobiyotası için Yeni Bir Kayıt. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 21 (1):39-42.
- Akata, I., Uzun, Y., 2017. Macrofungi Determined in Uzungöl Nature Park (Trabzon). *Trakya University Journal of Natural Sciences*, 18(1): 15-24.
- Akçay, M.E., Uzun, Y., 2016. *Belonidium mollissimum* (Lachnaceae): Türkiye Mikotası için Yeni Bir Tür. *Mantar Dergisi*, 7(2), 118-121.
- Anonim, 2017. <http://www.mycodb.fr/fiche.php?genre=Trichophaea&espece=gregaria>. Erişim Tarihi: 17.10.2017.
- Breitenbach, J., Kränzlin, F., 1984. *Fungi of Switzerland*. Vol.1, Verlag Mykologia Lucerne, Switzerland.
- Bronckers, R.J.C., 2003. Een sleutel tot de Europese soorten van de genera *Trichophaea*, *Trichophaeopsis* en *Paratrachophaea*. *Sterbeecia*, 23: 9-27.
- Demirel, K., Acar, İ., Ömeroğlu Boztepe, G., 2016. Lice (Diyarbakır) Yöresi
- Makrofungusları. *Mantar Dergisi*, 7(1): 29-39.
- Demirel, K., Uzun, Y., Keleş, A., Akçay, M.E., Acar, İ., (2017). Macrofungi of Karagöl-Sahara National Park (Şavşat-Artvin/Turkey). *Biological Diversity and Conservation*. 10/2: 32-40.
- Doğan, H.H., Aktaş, S., 2010. Two new ascomycetes records from Mediterranean part of Turkey. – *Biological Diversity and Conservation* 3(1): 83-86.
- Güngör, H., Solak, M.H., Allı, H., Işiloğlu, M., Kalmış E., 2015. New records for Turkey and contributions to the macrofungual diversity of Isparta Province. *Turk J Bot* 39: 867-877.
- Häffner, J., 1987. *Rezente Ascomycetenfunde IV. Die Gattungen Miladina und Sphaerosporella, Trichophaea paludosa* (Pezizales, Pyronemataceae). *Beiträge zur Kenntnis der Pilze Mitteleuropas*, 3: 413-426.
- Jančovičová, S., Glejdura, S., (1999). Ascomycetes from Danube islands in Bratislava (Slovakia). *Thaiszia-J. Bot*, 9, 1-10.
- Kanouse, B.B., 1958. Some species of the genus *Trichophaea*. *Mycologia*, 50(1), 121-140.
- Kaya, A., Uzun, Y., Karacan, İ.H., Yakar, S., 2016. Contributions to Turkish Pyronemataceae from

- Gaziantep province. Turk J Bot 40: 298-307.
- Kuo, M., (2012). *Humaria hemisphaerica*. Retrieved from the MushroomExpert.Com Web site: http://www.mushroomexpert.com/humaria_hemisphaerica.html. Erişim Tarihi: 17.10.2017.
- Sesli, E., Denchev, C.M., 2014. Checklists of the myxomycetes, larger ascomycetes, and larger basidiomycetes in Turkey. 6th edn. Mycotaxon Checklists Online (<http://www.mycotaxon.com/resources/checklists/sesli-v106-checklist.pdf>): 1–136.
- Sesli, E., Türkekul, İ., Akata, I., Niskanen, T., 2016. New records of Basidiomycota from Trabzon, Tokat, and İstanbul provinces in Turkey. Turkish Journal of Botany 40(5): 531-545.
- Sesli, E., Vizzini, A., 2017. Two new *Rhodocybe* species (sect. *Rufobrunnea*, Entolomataceae) from the East Black Sea coast of Turkey. Turk J Bot 41: 200-210.
- Solak, M.H., Işıloğlu, M., Erbil, K., Allı, H., 2015. Macrofungi of Turkey, Checklist Volume II, Üniversiteler Ofset, İzmir.
- Uzun, Y., Acar, İ., Akçay, M.E., Kaya, A., 2017. Contributions to the macrofungi of Bingöl, Turkey. Turk J Bot, 41: 516-534.